

Indhold

	Indledning	3
<i>Else Marie Kofod:</i>	Den ånds-svage skifting	6
<i>Birgit Kirkebæk:</i>	Dannelse og degeneration	14
<i>Edith Mandrup Rønn:</i>	Humaniteten og den sande fornuft	23
<i>Vibeke Hedemand:</i>	Intelligens eller begavelse?	37
<i>Annedorte Hybel:</i>	Arbejde eller beskæftigelse på et beskyttet værksted? ..	48
<i>Janie Olsen:</i>	Udstødning og/eller integration	58
<i>Lisbeth Haastrup:</i>	Livsformer og specialundervisning	71
<i>Christina Ax og Mikkel V. Pedersen:</i>	Udflytningen og hverdagens forståelsesformer	80
<i>Siri Ytrehus:</i>	Normaliseringens pris	88
<i>Dieter Sebelin:</i>	"Da skyggerne lærte at danse"	96
<i>David A. Goode:</i>	"Its' Most Unfamiliar Form":	101
<hr/>		
	Nytt og noter	107
<i>Marianne Sjöman:</i>	Finlands Svenska Folkdiktning 75 år	107
<i>Marianne Sjöman:</i>	Symbolernas makt och mening	112
<i>Heikki Majava:</i>	Nefa-Nordens kontaktpool	115
<hr/>		
	Anmeldelser	122
<hr/>		
	English resume	124

blemer. Tværtimod står Ribespillet 91 for alle deltagere som noget af det mest interessante og spændende, de har været med til. For tilskuerens vedkommende kunne vi konstatere, at selve emnet og den teatermæssige fremstilling havde givet dem noget stof til eftertanke, som ikke er særlig obligatorisk for størstedelen af de egnesspil, som opføres i Danmark.

Pressen og de handicappede

Som teaterarbejder står man i et vist afhængighedsforhold til pressen, da man uden PR ikke kan tiltrække opmærksomhed eller tilskuerne til sine forestillinger. Derfor har en god pressedækning en afgørende indflydelse på ethvert egnesspil. Uden falsk beskedenhed kunne vi konstatere, at pressedækningen før og under spillet ikke havde været dårlig. Men til min (og andres) forundring havde pressen i dette tilfælde kastet sig over de handicappede med en sådan energi, at der faktisk ikke var ret meget plads til de andre.

Efter min opfattelse fik befolkningen et lidt skævt billede af egnesspillet i kraft af pressens voldsomme fokusering på de handicappede. Om det var pressens dårlig samvittighed (da de til daglig ikke bruger særlig mange ressourcer på handicapgruppen), kan jeg ikke bedømme, men denne form for omklamring vil jeg kalde for en omvendt diskrimination af handicappede.

Der knibes en tåre

Efter den sidste forestilling var der naturligvis fest og dans, som vi plejer at gøre hvert eneste år efter et egnesspil. Men på trods af den opløftede stemning kunne man mærke en vis nedtrykthed hos nogle, da det tætte fællesskab ophørte med denne aften, sådan som vi oplevede det hvert år. Hist og her blev der knebet en lille tåre, men der var også lettelse hos nogen. Som Lause, en ældre handicappet dame, sagde til mig: "Godt det er forbi nu, for nu har jeg endelig tid til at se TV om aftenen igen".

Men ét spørgsmål lå i luften: Ville der komme

en fortsættelse på en eller anden måde efter vort fællesprojekt?

Livet går videre

Dagmarskolen har i efteråret 1992 lavet et stykket med 4 handicappede (hvor 2 er tidligere spillere fra Ribespil, bl.a. Lause), som skal ud og turnere. Formålet med stykket er, at fortælle om handicappedes vilkår, og målgruppen er især studerende på pædagogseminarierne.

I Ribespillet '92 deltog 3 handicappede (hvoraf 2 var med i 91) som statister med korte taleroller.

For mit eget vedkommende eksperimenterer jeg i øjeblikket med teknikker i lys og lyd for at finde frem til en teatermæssig udtryksform for handicappede, som også tager hensyn til det normale publikums indlærte opfattelse af (eller måske fordom mod) den æstetiske fremførelse på scenen.

Amatørteatret løser naturligvis ikke socialpolitiske integrationsproblemer. Men vi er en lille del af det store samfundsunivers, som også må tage stilling til, hvordan og hvorledes vi vil være med til at tage vores del af ansvaret på dette område.

Men for at sprænge rammerne - at gøre handicappede delagtige og ansvarlige over for teatermediet - er det også nødvendigt, at vi, der behersker mediet, formidler metoder, teknikker, indhold og form med bevidstheden om, at de handicappede har krav på at lave teater på et højt kvalitativt niveau. Ligesom os.

Forfatteren

Dieter Sebelin, siden 1975 arbejdet med teater. Fhv. medlem af teatergruppen "Dueslaget". Forfatter og instruktørarbejde for amatører og professionelt børne- og ungdomsteater, og i øjeblikket tilknyttet "Det Ribensiske Teaterselskab" i Ribe. Udgivet et julestykke på forlaget "DRAMA".

te elever hverken kunne læse eller skrive, var vi nødsagede til at spille situationerne tilstrækkeligt mange gange igennem, til at eleverne kunne huske teksten.

Amatørskuespillerne tilmelder sig

I begyndelsen af februar '91 havde vi tilmelding for vore amatørskuespillere. I forhold til årene før, hvor vi havde kunnet samle 70 voksne skuespillere og mellem 20 og 30 børn, blev der nu tilmeldt 16 voksne spillere (10 kvinder og 6 mænd) og 8 børn.

Hvorfor kom der ikke flere? Spørgsmålet blev aldrig besvaret officielt. Måske er en del af forklaringen, at stråleforeningen ikke umiddelbart ophører, bare fordi atomkraftværket er nedlagt. Men med i alt 45 spillere kunne vi starte på projektet.

Hvad handlede stykket om?

Allerede i januar '91 var synopsis til stykket skrevet. Da jeg nu var klar over, hvor mange spillere vi havde til rådighed, skrev jeg manuskriptet. Tidsmæssigt begyndte stykket i perioden før oprettelsen af institutionerne, for at vise de handicappedes elendige vilkår i dette tidsafsnit.

Derefter kom Kellers visioner, Ribe-politikernes ønske om et egnsudviklingsprojekt og de handicappedes indtog i institutionen Ribelund, hvor hverdagsmonotonien blev vist som en karikatur i 2 sekvenser, underbygget af umelodiske, skærende lyde.

Efter en pause fortsatte vi med Steinckes socialreform, lægernes indtog i for sorgen, Bang Mikkelsens nye tanker i 50'erne under mottoet: "Så nær det normale som muligt". - Hvor et barn spurgte: "Men, HVAD ER NORMALT?" Det viste vi i klip fra samlebåndsarbejdet på de nyoprettede beskyttede værksteder og en tur sydpå til grisefest, hvor danske turister blev konfronteret med handicappede på stranden.

Stykket sluttede med udslusning i egen bolig og i bofællesskaber, hvor de handicappede blev

konfronteret med de pæne parcelhusejere, som ikke brød sig om deres nye handicappede naboer. Stykket ender med, at børnegruppen, som kædede sekvenserne sammen, tog de handicappede i hånden for at danse med dem til en fest. Herefter fulgte afslutningssangen, som med vilje var lagt i en rytme, så publikum ikke kunne klappe til! Det var især med hensyn til, at forestillingen ikke sluttede som en "grisefest", men at det blev klart, at historien (nemlig integration af de handicappede i det normale samfund) ikke er forbi, men bliver ved med at være en opgave for begge parter i fremtiden.

To grupper skal svejses sammen

I starten arbejdede amatørgruppen og handicapgruppen hver for sig. Baggrunden for denne disposition var, at handicapgruppen skulle have ro og fred til at indstudere de sekvenser, hvor de var alene på scenen. Desuden skulle lærerne forberede handicapgruppen på integrationen af begge spillegrupper.

Der blev diskuteret meget i begge grupper, hvad man skulle kalde hinanden. Handicapgruppen kom med det første udspil, hvor de ønskede, at de af amatørerne blev omtalt som "handicapgruppe". De samme diskussioner havde vi også i amatørgruppen, uden at vi kom til et resultat, da amatørerne ikke turde sige tingene ligeud. Det blev altså: Handicapgruppe og amatørgruppe.

Med spænding imødeså begge grupper den første fælles prøve. Men ak og ve - alle bekymringer om problemer, som vi havde forudset teoretisk, blev gjort til skamme. Integrationen af grupperne skete smertefrit. Nu var vi én gruppe og på fornavn med hinanden, på samme måde som Ribespillene fungerede i alle de andre år.

Hvorfor deltog man i spillet?

Intentionerne - dvs. hvorfor den enkelte spiller deltog i projektet - var præget af to holdninger. 9 af de 11 handicappede deltog, fordi de ville formidle deres subjektive erfaringer fra

deres tid på Ribelund. Ca. 1/3 af de kvindelige amatører deltog af samme årsag, da de arbejdede indenfor særfor sorgen. Resten af spillerne havde ingen tilknytning til særfor sorgen eller Ribelund og var med, fordi de ville spille teater. Hvorvidt stykkets indhold som (socialt) politisk engageret teater har haft tiltrækningskraft, kan jeg ikke bedømme, men der er en mulighed, at det også kan have været en faktor, som havde betydning.

Produktionsprocessen

Selve produktionsprocessen var ikke særlig atypisk i forhold til andre Ribespil. Det eneste, som var anderledes, var måden at indstudere replikkerne på. Dér skulle vi tage hensyn til de handicappede p.g.a. deres manglende læsefærdigheder, og gentage sekvenserne indtil de havde lært dem udenad. Amatørerne var i disse situationer meget opmærksomme med at hjælpe til med stikordene.

Scenen var bygget foran Dagmarskolen, Ribelunds ældste hus, i fire niveauer. Desværre gik opbygningen så hurtigt, at vi ikke altid havde tid til at tilpasse scenen til de handicappedes fysiske formåen. Ved at omlægge scenegangen i forskellige sekvenser fik vi løst disse problemer.

Da de handicappede skulle spille handicappede i stykket, og amatørerne de "normale" mennesker var vi nødt til at finde på en optisk løsning, for at tilskuerne ikke skulle bruge tid på at gætte, hvem der nu var "normal" og hvem der "ikke var normal". Derfor besluttede vi, at de "normale" fik markeret deres ansigter med teatersminke, men at de bibeholdt deres individuelle ansigtstræk. Dette var igen en understregning af, at sætte spørgsmålstejn ved normalitetsbegrebet, da de normale personer på scenen, med deres masker, virkede endnu mere latterlige i deres opfattelse af normalitetsbegrebet og i de deraf affødte handlinger.

Forestillingen var skrevet som et satirisk stykke, for at undgå en løftet pegefingert i budskaberne, og for at forebygge enhver medliden-

hedsfølelse fra publikums side over for de handicappede.

Var forestillingen en succes?

Tager vi udgangspunkt i helheden, kan vi ikke nægte, at stykket blev både en kunstnerisk og en integrationsmæssig succes. Men det er også

Fysisk og psykisk handicappede og lærerne fra Dagmarskolen øver sig i kropstræning til Ribespillet.

vigtigt at understrege, at Ribespillene '91 med udgangspunkt i åndssvagefor sorgen udvikling var en engangsforestilling i forhold til prioriteringen af især dette emne. Ligesom ethvert andet stykke, som tager udgangspunkt i en historisk begivenhed, kan det ikke gentages på samme måde. Derfor dette lille forbehold.

Det lykkedes for os at tiltrække lige så mange tilskuere, som alle andre Ribespil havde gjort. Men der var ikke så mange tilskuere fra Ribe by, som der plejede at være. Det blev så kompenseret med mange tilskuere udefra, som havde en interesse for dette specielle emne.

Men det lykkedes for os at vise, at det kan lade sig gøre at integrere handicappede i en bestående og godt fungerende teaterforening, uden at det behøver at give nævneværdige pro-

te elever hverken kunne læse eller skrive, var vi nødsagede til at spille situationerne tilstrækkeligt mange gange igennem, til at eleverne kunne huske teksten.

Amatørskuespillerne tilmelder sig

I begyndelsen af februar 91 havde vi tilmelding for vore amatørskuespillere. I forhold til årene før, hvor vi havde kunnet samle 70 voksne skuespillere og mellem 20 og 30 børn, blev der nu tilmeldt 16 voksne spillere (10 kvinder og 6 mænd) og 8 børn.

Hvorfor kom der ikke flere? Spørgsmålet blev aldrig besvaret officielt. Måske er en del af forklaringen, at stråleforureningen ikke umiddelbart ophører, bare fordi atomkraftværket er nedlagt. Men med i alt 45 spillere kunne vi starte på projektet.

Hvad handlede stykket om?

Allerede i januar '91 var synopsis til stykket skrevet. Da jeg nu var klar over, hvor mange spillere vi havde til rådighed, skrev jeg manuskriptet. Tidsmæssigt begyndte stykket i perioden før oprettelsen af institutionerne, for at vise de handicappedes elendige vilkår i dette tidsafsnit.

Derefter kom Kellers visioner, Ribe-politikernes ønske om et egnsudviklingsprojekt og de handicappedes indtog i institutionen Ribelund, hvor hverdagsmonotonien blev vist som en karikatur i 2 sekvenser, underbygget af umelodiske, skærende lyde.

Efter en pause fortsatte vi med Steinckes socialreform, lægernes indtog i for sorgen, Bang Mikkelsens nye tanker i 50'erne under mottoet: "Så nær det normale som muligt". - Hvor et barn spurgte: "Men, HVAD ER NORMALT?" Det viste vi i klip fra samlebåndsarbejdet på de nyoprettede beskyttede værksteder og en tur sydpå til grisefest, hvor danske turister blev konfronteret med handicappede på stranden.

Stykket sluttede med udslusning i egen bolig og i bofællesskaber, hvor de handicappede blev

konfronteret med de pæne parcelhusejere, som ikke brød sig om deres nye handicappede naboer. Stykket ender med, at børnegruppen, som kædede sekvenserne sammen, tog de handicappede i hånden for at danse med dem til en fest. Herefter fulgte afslutningssangen, som med vilje var lagt i en rytme, så publikum ikke kunne klappe til! Det var især med hensyn til, at forestillingen ikke sluttede som en "grisefest", men at det blev klart, at historien (nemlig integration af de handicappede i det normale samfund) ikke er forbi, men bliver ved med at være en opgave for begge parter i fremtiden.

To grupper skal svejses sammen

I starten arbejdede amatørgruppen og handicapgruppen hver for sig. Baggrunden for denne disposition var, at handicapgruppen skulle have ro og fred til at indstudere de sekvenser, hvor de var alene på scenen. Desuden skulle lærerne forberede handicapgruppen på integrationen af begge spillegrupper.

Der blev diskuteret meget i begge grupper, hvad man skulle kalde hinanden. Handicapgruppen kom med det første udspil, hvor de ønskede, at de af amatørerne blev omtalt som "handicapgruppe". De samme diskussioner havde vi også i amatørgruppen, uden at vi kom til et resultat, da amatørerne ikke turde sige tingene ligeud. Det blev altså: Handicapgruppe og amatørgruppe.

Med spænding imødeså begge grupper den første fælles prøve. Men ak og ve - alle bekymringer om problemer, som vi havde forudset teoretisk, blev gjort til skamme. Integrationen af grupperne skete smertefrit. Nu var vi én gruppe og på fornavn med hinanden, på samme måde som Ribespillene fungerede i alle de andre år.

Hvorfor deltog man i spillet?

Intentionerne - dvs. hvorfor den enkelte spiller deltog i projektet - var præget af to holdninger. 9 af de 11 handicappede deltog, fordi de ville formidle deres subjektive erfaringer fra

"Da skyggerne lærte at danse" Et egnsspil om åndssvageanstalten Ribelunds historie

Af Dieter Sebelin

I 1991 spillede 11 fysisk og psykisk handicappede sammen med 24 amatørskuespillere fra Ribespillene et egnsspil. Stykket handlede om de åndssvages historie på den gamle Åndssvageanstalt Ribelund i Ribe. I artiklen beskriver igangsætteren, forfatteren og instruktøren, hvordan stykket udviklede sig fra ideplan til det færdige resultat.

Det var en kold junaften, da skuespillerne stod indhyllet i lyskeglernes bidende stråler foran et applauderende publikum, som de kun sansede som en grå og ubestemt masse. Med en blanding af ængstelig stolthed, forventningsfuld spænding og ærbødig respekt modtog de publikums hyldest, lige foran det sted, hvor en del af spillerne havde oplevet nogle af de værste år i deres liv. Og i dette øjeblik var Ribelunds historie og dens tidligere beboere blevet til en synlig del af Ribes kulturliv.

Uden tvivl: Teater kan være et taknemmeligt medie. Men det afgørende vil altid være, hvis interesse teatret skal tjene.

Hvor kom ideen fra ?

I forbindelse med et andet Ribespil var vi nogle fra Ribespillets bestyrelse, som i efteråret '89 havde møde med Per Chr. Madsen fra Antikvarisk Samling i Ribe, hvor vi drøftede brydningstider i Ribes historie. I en bibemærkning nævnte Per, at placeringen af Ribelund som åndssvageanstalt i Ribe i bund og grund havde været et egnudviklingsprojekt - for at skabe arbejdspladser i et industrifattigt område.

En lille bibemærkning blev gnisten til en idé. En arbejdsplads, en velsignet indtægtskilde for mange Ribeborgere, placeret midt i Ribe, og

dog åndeligt og fysisk afskåret fra byen som et atomkraftværk. Ligesom de radioaktive stråler, et atomkraftværk sender gennem sine pansrede mure, var livet og forholdene på den gamle totalinstitution et tabuemne i byen. Hvor mange gange hørte vi ikke bemærkningerne: "Lad være med at røre ved det"; "Det kan ikke betale sig at bruge tid på det"; "Det kan slet ikke blive til et historisk stykke; det er for tæt på nutiden"? Men det er gammel børnelærdom, at de skjulte ting er de mest spændende. Derfor var historien så interessant.

Der var engang et bestyrelsesmøde...

På et bestyrelsesmøde i Ribespillene i efteråret '90 søgte vi efter nye emner til '91. "Kan vi ikke spille historien om Ribelund?" Der var godt nok lidt tavshed et stykke tid. Men gnisten havde tændt luntten. En enig bestyrelse bakkede forslaget op. Praktisk set var der ingen problemer. Vi var jo vant til at lave egnsspil. Men hvis projektet skulle være troværdigt, skulle vi have de bedst fungerende handicappede med i stykket, og spillet skulle opføres på Ribelund.

Første opgave var at få Ribespillets medlemmer på generalforsamlingen med på ideen. Der var mange spørgsmål, og begejstringen var ikke lige udelt. Men alligevel. En vis opbakning var

En scene fra Ribespillet som beskriver en situation fra før oprettelsen af institutioner. To daglejere overtaler nogle handicappede til at overtage deres arbejde, hvorefter de snyder dem i løn. I baggrunden Ribelunds ældste bygning fra 1907, som var hjemsted for nogle af de handicappede som er på billedet. Foto Steffen Sybrandt.

til stede. Derefter forespørgsel til Ribe amt, som skulle give tilladelse til at bruge området på Ribelund. Vi fik et ja, som var betinget af tilslutning fra Ribelunds ledelse.

I begyndelse af november 90 samlede vi derfor repræsentanter for Ribelunds ledelse, forhenværende medarbejdere på institutionen, repræsentanter fra Dagmarskolen og nogle få interesserede mennesker (deriblandt Edith Mandrup Rønn) til en konference. Den største del af diskussionen drejede sig om begrebet etik. Det eneste som vi kunne garantere for var: At vi ikke ville udstille forhenværende ansatte på Ribelund som enkeltpersoner på scenen.

Desuden forpligtede vi os til, at de medvirkende handicappede ikke skulle spille scener eller begivenheder, som de ikke forstod, eller som de var imod at vi spillede. Dette blev accepteret - og vi fik grønt lys fra Ribelunds ledelse og fra Dagmarskolen.

En skole for livet

Tre lærere fra Dagmarskolen (Gitte Sybrandt, Frank Bylov og Bitten Laubjerg) påtog sig opgaven: At samle et hold handicappede med det specielle formål at træne og undervise dem som spillere til Ribespillet.

Der meldte sig i alt 11 elever (6 kvinder og 5 mænd) i alderen fra 22 til 62 år. Alle elever havde et veludviklet sprog og kun 3 elever havde synlige fysiske handicaps - deraf 1 i kørestol. I undervisningen gennemgik holdet deres egen livshistorie - og dermed også Ribelunds historie, eftersom 9 af eleverne havde boet der før udflytningen. Disse brugte jeg som ideskitseser og grundmateriale til manuskriptet. Derudover arbejdede holdet på Dagmarskolen med akrobatik, dramatik, situationsspil og rytmik.

I forberedelsesfasen besøgte jeg skolen en gang om ugen, hvor vi afprøvede og efterbearbejdede nogle sekvenser fra stykket. Da de fles-

"Da skyggerne lærte at danse" Et egnsspil om åndssvageanstalten Ribelunds historie

Af Dieter Sebelin

I 1991 spillede 11 fysisk og psykisk handicappede sammen med 24 amatørskuespillere fra Ribespillene et egnsspil. Stykket handlede om de åndssvages historie på den gamle Åndssvageanstalt Ribelund i Ribe. I artiklen beskriver igangsætter, forfatteren og instruktøren, hvordan stykket udviklede sig fra ideplan til det færdige resultat.

Det var en kold junaften, da skuespillerne stod indhyllet i lyskeglernes bidende stråler foran et applauderende publikum, som de kun sansede som en grå og ubestemt masse. Med en blanding af ængstelig stolthed, forventningsfuld spænding og ærbødig respekt modtog de publikums hyldest, lige foran det sted, hvor en del af spillerne havde oplevet nogle af de værste år i deres liv. Og i dette øjeblik var Ribelunds historie og dens tidligere beboere blevet til en synlig del af Ribes kulturliv.

Uden tvivl: Teater kan være et taknemmeligt medie. Men det afgørende vil altid være, hvis interesse teatret skal tjene.

Hvor kom ideen fra ?

I forbindelse med et andet Ribespil var vi nogle fra Ribespillets bestyrelse, som i efteråret '89 havde møde med Per Chr. Madsen fra Antikvarisk Samling i Ribe, hvor vi drøftede brydningstider i Ribes historie. I en bibemærkning nævnte Per, at placeringen af Ribelund som åndssvageanstalt i Ribe i bund og grund havde været et egnsudviklingsprojekt - for at skabe arbejdspladser i et industrifattigt område.

En lille bibemærkning blev gnisten til en idé. En arbejdsplads, en velsignet indtægtskilde for mange Ribeborgere, placeret midt i Ribe, og

dog åndeligt og fysisk afskåret fra byen som et atomkraftværk. Ligesom de radioaktive stråler, et atomkraftværk sender gennem sine pansrede mure, var livet og forholdene på den gamle totalinstitution et tabueme i byen. Hvor mange gange hørte vi ikke bemærkningerne: "Lad være med at røre ved det"; "Det kan ikke betale sig at bruge tid på det"; "Det kan slet ikke blive til et historisk stykke; det er for tæt på nutiden"? Men det er gammel børnelærdom, at de skjulte ting er de mest spændende. Derfor var historien så interessant.

Der var engang et bestyrelsesmøde...

På et bestyrelsesmøde i Ribespillene i efteråret '90 søgte vi efter nye emner til '91. "Kan vi ikke spille historien om Ribelund?" Der var godt nok lidt tavshed et stykke tid. Men gnisten havde tændt lunten. En enig bestyrelse bakkede forslaget op. Praktisk set var der ingen problemer. Vi var jo vant til at lave egnsspil. Men hvis projektet skulle være troværdigt, skulle vi have de bedst fungerende handicappede med i stykket, og spillet skulle opføres på Ribelund.

Første opgave var at få Ribespillets medlemmer på generalforsamlingen med på ideen. Der var mange spørgsmål, og begejstringen var ikke lige udelt. Men alligevel. En vis opbakning var

NORD NYTT är en nordisk tidskrift för etnologi/folklivsforskning och anslutande ämnesområden samt informationsblad för forskningsinstitutioner, museer, arkiv m.m. NORD NYTT utkommer 4-5 gånger om året med ett fast innehåll av etnologisk debatt, recensioner, anmälningar, nyhetsstoff etc. Dessutom utvidgas innehållet genom regelbundet temanummer. NORD NYTT utges sedan 1963 av NEFA Norden. NEFA (Nordisk Etnologisk Folkloristisk Arbegrupsgrupp) är en nordisk organisation av studerande och yngre forskare inom etnologi och folkloristik, med lokalavdelningar på de olika universiteten. Ordförande för NEFA Norden: Åsa Juslin, Mätaregatan 2 A 19, SF-201 00 Åbo. tf.

-358-21-306 559 email: asjuslin@finabo.abo.fi
Utget med stöd från Statens Humanistiske Forskningsråd, Danmark, Norges almenvitenskapelige forskningsråd, Humanistisk Samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Sverige och Finlands Akademi via NOP-H (Det Nordiska Publiceringsnævn for Humanistiske Tidsskrifter/Nordic Publications Committee for Humanist Periodicals).

Abonemang och lösnummer

Museumstjenesten, Lysgård, DK - 8800 Viborg
tif. 86 66 76 66

Redaktion

Sekretariat

Nord Nytt, c/o Institut for Europæisk
Folkelivsforskning,
Københavns Universitet,
Vandkunsten 5, DK-1467
Kbh. K.

Redaktions- sekretærer

Finland: Anna Toivanen
Sverige: Peter Andersson
Norge: J. Petter Kollhøj
Meddelanden, nyhetsstoff, böcker för anmälan, artiklar och anmälningar mottages gärna. Rekvisita manuskriptvägledning. Om du har förslag till artiklar, tema, anmälningar kontakta gärna redaktionssekretariatet eller en av nedenstående redaktörer.

Sverige

Etnologiska institutio-

nen, Lund
Lotta Hagström
Möllvångsvägen 91,
222 40 Lund.

Fredrik Schoug
Kastanjegatan 1C
223 59 Lund

Institutet för folklivsforsk-

ning, Stockholm
Per Jari
Bergsundsstrand 35, 3
117 38 Stockholm...
08-585907

Christian Richette
Hornsgatan 41
118 49 Stockholm.
08-846886

Bo Nilsson
Fatburs Brunnsgatan 24, 4.
11 826 Stockholm
720 24 82

Kerstin Söderman
Lundagatan 44, uppg. 1
117 27 Stockholm
643 14 84

Simon Ekström
Timmermansgatan 39, 5.
118 55 Stockholm
640 24 64

Maria Bäckman
Timmermansgatan 39, 5.
118 55 Stockholm
640 24 64

Erik Nagel
Vidängsvägen 7
161 33 Bromma
08 80 11 46

Högskolan i Östersund

Anders Edvinsson
Box 185
83010 Undersåker
0647-300 73

Etnologiska institutio-

nen, Göteborg
Ingegerd Sigfridsson
Linneplatsen 3
413 10 Göteborg
031 - 13 06 38

Annika Sjöberg
Hus 101, Asperö
430 10 Styrsö

Etnologiska institutio-

nen, Uppsala
Michael Greifeneder
Flogstavägen 81 C
752 63 Uppsala
018-46 32 42

Peter Andersson
Sibyllegatan 7 C
752 31 Uppsala
018 - 52 23 87

Finland

Helsingfors Universitet

Pekka Virtanen
Sampolankatu 6A 2
04250-Kerava
90 - 2940875

Tuukka Häkkinen

Minna Canth's Gata 22 A 4
00250 Helsingfors
90 - 47 94 49

Joensuu universitet

Johani Luhtanen
Sepänkatu 15 C 54 A
80 100 Joensuu
973-29 492

Jyväskylä universitet

Outi Hallia
Taitoniekantie 9 E 512
40 740 Jyväskylä
941 60 77 46
email: omaha@palikka.jyu.fi

Åbo universitet

Anna Toivanen
Lilla Tavastgatan 8a B44
20 500 Åbo

921-50 02 71
annatoi@kontu.cc.utu.fi

Petri Katajarinne
Franklink. 5C 49
203 80 Åbo
(9)21-37 09 16

Åbo Akademi

Annika Jokiranta
Neptungatan 27
22100 Mariehamn

Ole Rud Nielsen
Itäkatu 12
26 130 Raumo
38-822 56 98
onielsen@finabo.abo.fi

Norge

Institutt for etnologi

Jens Petter Kollhøj
Einarsv. 6
0575 Oslo 5
+ 47 22 67 68 85

Anne Sætran

Tromsø Universitet

Marit Hauan
Gammelgården
9020 Tromsødalen.

Etno-Folkloristisk insti-

tutt, Bergen

Eli Heggdal
Munkelivsgt. 1
5011 Bergen

Kristin S. Kjos
Johan Berentsensv. 85
5031 Laksevåg
Bergen.

Stein Mathisen
Finnmark distriktshøgskole
9500 Alta
sroar@fdh.hsf.no

Danmark

Institut for europæisk
Folkelivsforskning

Jørgen Burchardt
Nyborgvej 13, Sædinge
5750 Ringø
62 62 36 17
fax 62 62 36 55
jbur@anne.ihf.ku.dk

Allan Schnipper
Kidevældsgade 87, 2.th
2100 København Ø
31 20 69 16

Tina Kallehave
Carit Ellarsvej 2, 4. tv
1814 Frederiksberg C

Signe Fensholt
Nrd. Frihavsgade 34A, 3.
2100 København Ø
31 42 88 52

Kirsten Marie Bovbjerg

Thyrsgade 12, 3
2200 København N
31 83 43 11

Louise Smith
Dr. Tværgade 37
1302 København K
33 12 16 43

Institut for Folkloristik

Bjerg Kjær
Hostrupsvej 7, 2.
1950 Frederiksberg C
31 39 99 32

Anne Leonora Blaakilde
Astillbehaven 160, 2.
2830 Virum
42 85 91 10

Århus Universitet

Svend Aage Andersen
Rugbjergvej 32, Stavtrup
8250 Viby

Island

Þóra Magnúsdóttir
Norska husid
IS 340-Stykkisholmur
3 8 16 40

Færøerne

Osva Olsen
Sernandersvej 6:712
752 61 Uppsala

Estland

Liisa Pakosta
Sauna 8-2
Tallinn 200001
Estland

Lithaun

Vilnius University

Vytis Ciubrinskas
Olandy 53-12
2007 Vilnius
0122-696 878

Tyskland

Michael Greifeneder
Flogstavägen 81 C
S-752 63 Uppsala
018-46 32 42

Lay out: Allan Schnipper

Oversættelse: Tom O'Dell, Smed-
jegatan 2B, S-222 37 Lund

Specialtrykkeriet, Viborg 1993

ISSN: 0008-1345
ISBN 87-87824-05-1

Oplag: 1.100

nord nytt 51

nordisk tidsskrift for folkelivsforskning

Afvigelse fra hvad? De psykisk udviklings- hæmmede og samfundet

Red. af Edith Mandrup Rønn og Janie Olsen

	Indledning	3
<i>Else Marie Kofod:</i>	Den ånds-svage skifting	6
<i>Birgit Kirkebæk:</i>	Dannelse og degeneration	14
<i>Edith Mandrup Rønn:</i>	Humaniteten og den sande fornuft	23
<i>Vibeke Hedemand:</i>	Intelligens eller begavelse?	37
<i>Annedorte Hybel:</i>	Arbejde eller beskæftigelse på et beskyttet værksted? ..	48
<i>Janie Olsen:</i>	Udstødning og/eller integration	58
<i>Lisbeth Haastrup:</i>	Livsformer og specialundervisning	71
<i>Christina Ax og Mikkel V. Pedersen:</i>	Udflytningen og hverdagens forståelsesformer	80
<i>Siri Ytrehus:</i>	Normaliseringens pris	88
<i>Dieter Sebelin:</i>	"Da skyggerne lærte at danse"	96
<i>David A. Goode</i>	"Its' Most Unfamiliar Form":	101
<hr/>		
	Nytt och noter	107
<i>Marianne Sjöman:</i>	Finlands Svenska Folkdiktning 75 år	107
<i>Marianne Sjöman:</i>	Symbolernas makt och mening	112
<i>Heikki Majava:</i>	Nefa-Nordens kontaktpool	115
<hr/>		
	Anmeldelser	122
<hr/>		
	English resume	124

juni 1993